

Warszawa, 7 maja 2019 r.

Informacja prasowa

Bilans programu „Rodzina 500+”: brak wzrostu dzietności, 12% budżetu programu starczyłoby na zniwelowanie skrajnego ubóstwa dzieci, 100 tysięcy kobiet wypchniętych z rynku pracy

Od momentu uruchomienia programu „Rodzina 500+” do końca kwietnia 2019 roku **wydatki państwa na ten cel przekroczyły już 70 mld zł**. Po rozszerzeniu programu o pierwsze dziecko jego roczny koszt, w przeliczeniu **na jednego pracującego, wyniesie prawie 2,5 tys. zł**.

Multidyscyplinarny zespół najlepszych ekspertów od demografii, rynku pracy, ubóstwa i polityki socjalnej w składzie: dr hab. Iga Magda, dr hab. Michał Brzeziński, dr hab. Agnieszka Chłoń-Domińczak, prof. Irena E. Kotowska, dr hab. Michał Myck, Mateusz Najsztab, dr hab. Joanna Tyrowicz przygotował analizę i ocenę programu „Rodzina 500+”. Na tej podstawie prezentujemy niniejszy bilans:

Deklarowanymi celami programu „Rodzina 500+” były poprawa sytuacji finansowej rodzin i zwiększenie dzietności. Realizm głównego deklarowanego celu: zwiększenie dzietności był poddawany od samego początku w wątpliwość przez ekspertów.

Główne wnioski z bilansu są następujące:

1. 500 + nie zwiększył liczby narodzin

„Rodzina 500+” nie sprawdziła się w odniesieniu do swojego podstawowego celu, czyli zwiększenia liczby narodzin i poprawy sytuacji demograficznej. W latach 2016-2017 mieliśmy co prawda niewielki wzrost liczby urodzeń, jednak już w 2018 roku nastąpił ich spadek.

Według autorów raportu „500+” nie miało istotnego wpływu na decyzje o posiadaniu pierwszego czy kolejnych dzieci. Doświadczenia międzynarodowe i badania wskazują, że „nie można w żaden sposób przypisać dzietności do świadczeń społecznych”. Poziom dzietności jest pochodną wielu czynników, przede wszystkim oceny ogólnej sytuacji finansowej i perspektyw na rynku pracy, na którą „500+” nie ma większego wpływu, a także jakości opieki i edukacji dla dzieci, elastycznych urlopów, leczenia niepłodności oraz zmniejszania asymetrii obciążenia obowiązkami domowymi kobiet i mężczyzn. Po trzech latach funkcjonowania programu widać, że nie zmienił on niekorzystnych trendów dotyczących demografii w Polsce, m.in. coraz późniejszych decyzji o posiadaniu dzieci.

2. 12% budżetu 500+ wystarczyłoby na zniwelowanie skrajnego ubóstwa dzieci

Według GUS zmniejszenie ubóstwa rodzin z dziećmi następuje w znacznie mniejszej skali niż zakładano to przy wprowadzaniu programu. Zaledwie 37 proc. pieniędzy wydawanych w ramach programu trafia do rodzin ubogich, a tylko nieco ponad 12 proc. środków przeznaczanych przez państwo na „500+” wystarczyłoby na zniwelowanie skrajnego ubóstwa dzieci. Natomiast obecnie ok. 1,5 mld złotych z programu trafia do rodzin najbogatszych, a dzięki rozszerzeniu „500+” także na każde pierwsze dziecko trafi do nich kolejnych 5 mld złotych.

3. 500+ wypchnęło 100 tysięcy kobiet z rynku pracy (szczególnie o niskich dochodach, niższym wykształceniu i z małych miejscowości)
4. Wysokie koszty programu ograniczają pole manewru w finansach publicznych, wymuszając podwyżki podatków oraz ograniczenie wydatków na inne cele.

W obecnej formule tylko w 2019 roku program kosztowałby 22 mld zł, a po zniesieniu progu dochodowego w 2020 roku jego koszty wzrosną do 41,2 mld zł. W momencie pojawienia się nowych problemów rząd wprowadza nowe, górnolotnie nazywane daniny, będące po prostu kolejnymi podatkami. Dotychczas rząd wprowadził:

- podatek od instytucji finansowych, czyli podatek kredytów (4,6 mld zł),
- opłatę emisyjną (1,3 mld zł),
- opłatę recyklingową (1,4 mld zł),
- daninę solidarnościową (1,2 mld zł).

Do 2020 roku planuje jeszcze:

- znieść limit składek ZUS (5,2 mld zł),
- zlikwidować składki trafiające do OFE (3, 5 mld zł),
- oskładkować umowy cywilnoprawne (2,5 mld zł),
- wprowadzić pod taką lub inną nazwą „test przedsiębiorcy” (1,2 mld zł),
- podnieść akcyzę (1,1 mld zł),
- wprowadzić podatek cyfrowy (0,2 mld zł),

a zmiany w specjalnych strefach ekonomicznych mają przynieść kolejne 1,1 mld zł.

Ponadto, kontynuowana ma być polityka mrożenia progów PIT, co w okresie 2015-2020 da 6,5 mld zł oraz mrożenia płac w budżetówce, co przyniesie kolejne 9,2 mld zł.

To 500+ jest główną przyczyną wzrostu wydatków na transfery socjalne z 14,3% PKB w 2015 roku do zakładanych przez rząd 15,3% PKB w 2020 roku. W efekcie, pomimo ograniczenia wydatków na inne cele, wydatki ogółem mają wzrosnąć z 41,7% PKB w 2015 roku do 42,8% PKB w 2020 roku. Pociąga to za sobą wzrost obciążenia gospodarki podatkami, które mają wzrosnąć z 33,2% PKB do 37,5% PKB w 2020 roku, w tym takich jak wymienione powyżej.

Kontakt dla mediów:

Helena Krajewska, Koordynator Biura Prasowego FOR

Tel. 609 717 102

Mail: helena.krajewska@for.org.pl